

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annetun direktiivin muuttaminen ja avoin data”

(2012/C 391/12)

ALUEIDEN KOMITEA

- on tyytyväinen komission aloitteeseen tarkistaa julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annettu direktiivi (*Public Sector Information*, PSI-direktiivi) ja siihen liittyvään tiedonantoon avoimesta datasta, sillä niistä saattaa tulla arvokkaita välineitä kansalaisille, yrityksille ja viranomaisille ja ne voivat auttaa luomaan työpaikkoja sekä parantamaan julkisten palveluiden laatua.
- on korostanut olevan tärkeää, että on olemassa julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttöä ja hyödyntämistä koskevat yhteiset säännöt ja käytänteet, joilla taataan, että kaikkiin Euroopan tietomarkkinoiden toimijoihin sovelletaan samoja perusehtoja, että tiedon uudelleenkäyttöä koskevat ehdot ovat nykyistä selkeämpiä ja että sisämarkkinoiden vääristymät saadaan poistettua.
- muistuttaa, että alue- ja paikallisviranomaiset kuuluvat digitaalistrategian toimenpiteiden, joihin kuuluvat myös PSI-direktiivin uudistaminen ja avointa dataa koskeva tiedonanto, keskeisiin kohderyhmiin ja että niillä on erittäin tärkeä rooli niiden soveltamisen liikkeelle panevina voimina.
- pitää tärkeänä, että julkisen sektorin tiedon uudelleenkäytössä on kaikilta osin noudatettava yksityisyyden suojaa koskevaa kansallista ja EU-lainsäädäntöä. Lisäksi avoimen datan käytössä on kunnioitettava kolmansien osapuolten tekijänoikeuksia ja taattava, että yhdistettäessä avointa dataa kaupallisissa uudelleenkäyttötarkoituksissa tietosuojan ja yksityisyyden suojan taso on sama kuin sen on oltava julkisen sektorin käsitellessä hallussaan olevia tietoja.

Esittelijä	Anne KARJALAINEN (FI, PSE), Keravan kaupunginvaltuuston jäsen
Viiteasiakirjat	Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annetun direktiivin 2003/98/EY muuttamisesta, COM(2011) 877 final Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle: Avoin data – Innovoimien, kasvun ja läpinäkyvän hallinnon moottori, COM(2011) 882 final

I POLIITTISET SUOSITUKSET

ALUEIDEN KOMITEA

Johdanto

1. on tyytyväinen komission aloitteeseen tarkistaa julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annettu direktiivi (*Public Sector Information*, PSI-direktiivi) ja siihen liittyvään tiedonantoon avoimesta datasta, sillä niistä saattaa tulla arvokkaita välineitä kansalaisille, yrityksille ja viranomaisille ja ne voivat auttaa luomaan työpaikkoja sekä parantamaan julkisten palveluiden laatua. ⁽¹⁾

2. korostaa, että nykyisen direktiivin, joka hyväksyttiin 2003, tavoitteena oli helpottaa julkisen sektorin hallussa olevien tietojen kaupallista uudelleenkäyttöä koko unionissa yhdenmukaistamalla vaivatonta uudelleenkäyttöä koskevat perusedellytykset. Lisäksi PSI-direktiivissä on säännöksiä, jotka koskevat syrjimättömyyttä, maksuja, yksinoikeusjärjestelyjä, avoimuutta, lupia ja käytännön välineitä, jotka helpottavat julkisen sektorin asiakirjojen löytymistä ja uudelleenkäyttöä. Näiden osalta kunnat ja alueet ovat samanaikaisesti toimijoita ja palveluntarjoajia.

3. panee merkille, että komission 2011 julkaisemassa avoimen datan tiedonannossa todettiin, että edistyksellä huolimatta on olemassa edelleen useita esteitä julkisen sektorin hallussa olevien tietojen käyttämiseen, kuten kyvyttömyys nähdä julkisen sektorin tiedon taloudellista potentiaalia, tietämättömyys saatavilla olevista julkisen sektorin tiedoista ja uudelleenkäyttöä rajoittavat tekniset ja käytännön seikat.

4. panee merkille, että direktiivin uudelleentarkastelu muodostaa osan Euroopan digitaalistrategiaa, joka taas on osa Eurooppa 2020 -strategiaa tehdä Euroopasta älykäs, kestävä ja osallistava talous, jossa työllisyys, tuottavuus ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus ovat korkealla tasolla. ⁽²⁾

5. korostaa, että Euroopan suurin haaste lähitulevaisuudessa on luoda talouskasvua ja samalla edistää kestävää kehitystä. Näiden tavoitteiden välillä on ristiriita, johon Eurooppa 2020

-strategiassa on otettu kantaa nostamalla "kestävä kasvu" yhdeksi kärkialoista. Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyisen yhteiskunnan tarpeet tekemättä myönnytyksiä tulevien sukupolvien kustannuksella. Suurin potentiaali kestävä kasvun luomiseen löytyy digitaalisesta taloudesta. ⁽³⁾

6. on korostanut, että julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttö sekä kaupallisiin että ei-kaupallisiin tarkoituksiin on tärkeää, samoin kuin investoiminen tutkimukseen, jolla tuetaan erityistoimia ja uusien sovellusten kehittämistä tietojen- ja viestintätekniikka-alan arvon lisäämiseksi. ⁽⁴⁾

7. on korostanut olevan tärkeää, että on olemassa julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttöä ja hyödyntämistä koskevat yhteiset säännöt ja käytänteet, joilla taataan, että kaikkiin Euroopan tietomarkkinoiden toimijoihin sovelletaan samoja perusehtoja, että tiedon uudelleenkäyttöä koskevat ehdot ovat nykyistä selkeämpiä ja että sisämarkkinoiden vääristymät saadaan poistettua. ⁽⁵⁾

8. muistuttaa, että alue- ja paikallisviranomaiset kuuluvat digitaalistrategian toimenpiteiden, joihin kuuluvat myös PSI-direktiivin uudistaminen ja avointa dataa koskeva tiedonanto, keskeisiin kohderyhmiin ja että niillä on erittäin tärkeä rooli niiden soveltamisen liikkeelle panevina voimina. ⁽⁶⁾

9. toteaa, että julkisen sektorin toimielimet tuottavat, keräävät ja säilyttävät valtavaa määrää tietoa ja sisältöjä. Julkisen sektorin tieto on tärkeä raaka-aine digitaalisissa sisältötuotteissa ja -palveluissa eikä sen merkittäviä mahdollisuuksia ole tähän mennessä täysimittaisesti hyödynnetty Euroopan unionissa.

10. toteaa, että julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytön markkinoiden kehittäminen edellyttää, että julkinen sektori ja yksityisyrittäjät muuttavat yksinoikeusjärjestelyjä ja siirtyvät käyttämään lupa- ja maksujärjestelmiä, jotka helpottavat julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttöä

⁽¹⁾ CdR 247/2009.

⁽²⁾ CdR 104/2010.

⁽³⁾ CdR 104/2010.

⁽⁴⁾ CdR 247/2009.

⁽⁵⁾ CdR 247/2009.

⁽⁶⁾ CdR 104/2010.

mahdollisimman hyvin ja turvaavat kuitenkin asiakirjojen säilyttämiseen ja aktualisoimiseen tarvittavan rahoituksen. On myös tärkeää pohtia ja selkiyttää, miten julkista tietoa hallinnoitaessa jo usein sovellettavat mekanismit voidaan organisoida niin, että yhtäläisyyksiä on mahdollisimman paljon, jolloin voidaan hyödyä monista yhteisvaikutuksista. ⁽⁷⁾

11. katsoo, että on erittäin tärkeää määritellä, miten tiedon taloudellinen arvo mitataan objektiivisesti, koska tiedot ovat luonteeltaan julkisia ja niillä on yhteys julkisen vallan instituutioihin. ⁽⁸⁾

12. korostaa, että julkisen sektorin hallussa olevia tietoja voidaan parhaiten hyödyntää uusiokäyttöön, jos paikallis- ja alueviranomaiset kutsutaan tiiviimmin mukaan prosessiin, sillä ne voivat omalla panoksellaan edistää merkittävästi julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttöä, mikä puolestaan parantaa yritysten toimintaedellytyksiä ja luo työpaikkoja. ⁽⁹⁾

13. kannustaa paikallis- ja aluetason poliittisia päättäjiä miettimään, kuinka paikallis- ja alueviranomaiset voivat edistää julkisen tiedon avaamista ja uudelleenkäyttöä.

14. pitää tärkeänä, että julkisen sektorin tiedon uudelleenkäytössä on kaikilta osin noudatettava yksityisyyden suojaa koskevaa kansallista ja EU:n lainsäädäntöä. Lisäksi avoimen datan käytössä on kunnioitettava kolmansien osapuolten tekijänoikeuksia ja taattava, että yhdistettäessä avointa dataa kaupallisissa uudelleenkäyttötarkoituksissa tietosuojan ja yksityisyyden suojan taso on sama kuin sen on oltava julkisen sektorin käsitellessä hallussaan olevia tietoja.

15. on korostanut tarvetta varmistaa paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen laajaan yhteistyöhön, jonka avulla parannetaan julkishallinnon järjestelmien yhteentoimivuutta ja tehostetaan julkisten palvelujen tarjontaa. ⁽¹⁰⁾

Julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annetun direktiivin periaatteet

16. panee merkille, että komission tarkistettu strategia julkista avointa dataa varten rakentuu kolmelle toisiaan täydentävälle toimintalinjalle:

— datan uudelleenkäytön oikeudellisen kehyksen mukauttaminen

— rahoitusvälineiden käyttö avoimen datan tueksi sekä käyttöönoton tukeminen luomalla yleiseurooppalaisia dataportaaaleja

— jäsenvaltioiden välisen koordinoinnin ja kokemustenvaihdon helpottaminen.

17. korostaa, että direktiivin tarkistuksilla otetaan käyttöön periaate, jonka mukaan kaikki julkinen tieto, johon ei nimenomaisesti sovelleta jotakin poikkeuksista, on uudelleenkäytettävissä kaupallisiin ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin.

18. panee merkille, että ehdotuksessa, jossa laajennetaan direktiivin soveltamisalaa kirjastoihin (mukaan luettuina korkeakoulujen kirjastot), arkistoihin ja museoihin, tulisi ottaa huomioon näiden laitosten erityinen merkitys, sillä niiden sisällöt ovat avoinna yleisölle. Komitea huomauttaa, että direktiivin soveltamisalan laajentamisen tulisi minimoida mahdolliset rahoitusvaikeudet eikä aiheuttaa laitoksille suurta hallinnollista rasitetta eikä merkittäviä lisäkustannuksia. Komitea korostaa, että vaikka kulttuurilaitoksia ei pitäisi pakottaa digitointiin, ehdotettu tapa marginaalikustannukset ylittävien maksujen määrittämiseksi ei saisi vesittää mainittujen elinten digitointitoimia eikä pitkäaikaista arkistointia suurten digitointi- ja tiedontalennuskustannusten ja voittomahdollisuuksien pientymisen vuoksi.

19. panee merkille, että lisäksi ehdotuksessa rajoitetaan määrä, joka julkisen sektorin tiedosta voidaan veloittaa, enintään jäljentämisestä ja jakelusta aiheutuviin lisäkustannuksiin, lukuun ottamatta poikkeustapauksia, joissa julkisen sektorin toimiin joutuu keräämään merkittävän osan julkisten tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä rahoituksesta hyödyntämällä immateriaalioikeuksiaan. Komitea ehdottaa, että myös PSI-direktiivin vaatimusten täyttämistä aiheutuvat kustannukset voidaan ottaa yleisesti huomioon maksua määrättäessä.

20. toteaa, että ehdotuksen mukaan jäsenmaiden edellytetään järjestävän riippumatonta viranomaisvalvontaa julkisen sektorin tiedon uudelleenkäyttöä koskevissa asioissa. Komitea pitää tätä kuitenkin tarpeettomana, jos jäsenvaltioissa on jo toteutettu riittävästi varotoimia, joilla julkisen sektorin valvonta on turvattu. Jäsenvaltioiden on vuosittain raportoitava komissiolle julkisen sektorin tiedon uudelleenkäytön tilanteesta ja menettelyistä ja toimista valvonnan varmistamiseksi.

21. panee merkille, että komissio pyrkii yhdessä jäsenvaltioiden, julkisen sektorin elinten ja alueellisten tiedonkokoajien kanssa luomaan yleiseurooppalaisen dataportaalin, joka tarjoaisi suoran pääsyn monenlaisiin datakokonaisuuksiin eri puolilta EU:ta, komission portaalin tarjoama data mukaan luettuna.

22. kehottaa komissiota tukemaan rahoitusohjelmiaan julkisen avoimen datan avaamiseen tähtäviä toimia, myös paikallis- ja aluehallinto huomioon ottaen.

⁽⁷⁾ CdR 247/2009.

⁽⁸⁾ CdR 247/2009.

⁽⁹⁾ CdR 247/2009.

⁽¹⁰⁾ CdR 10/2009.

23. rohkaisee julkisen sektorin toimielimiä julkaisemaan datan koneluettavassa muodossa, kun se on mahdollista, mutta muistuttaa, että direktiivi ei tule edellyttämään kaiken datan muokkaamista koneluettavaksi. Tämä olisi todettava selvästi myös direktiivin johdanto-osan kappaleissa.

Mahdollisuudet

24. katsoo, että julkisen sektorin hallussa olevan avoimen tiedon uudelleenkäyttö hyödyttää koko yhteiskuntaa. Uusien yhdistettyä avointa tietoa (*linked open data*) hyödyntävien käytänteiden kehittäminen on askel kohti käyttäjakeskeisiä palveluprosesseja. Etuja voi lisäksi syntyä innovatiivisten palveluiden, uusien liiketoimintamallien ja julkisen sektorin tehokkuuden lisääntymisen muodossa. ⁽¹¹⁾

25. toteaa, että vapaasti saatavilla oleva julkisen sektorin tieto lisää komission selvitysten mukaan talouskasvua ja luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia myös pienille pk-sektorin yrityksille sijaintipaikasta riippumatta. Tässä yhteydessä tulisi erityisesti edistää pk-yritysten osallistumista uudelleenkäyttöön ja varmistaa julkisen sektorin hallussa olevien asiakirjojen laatimisen, säilyttämisen ja aktualisoimisen edellyttämä uudelleenrahoitus.

26. toteaa, että julkisen sektorin tiedon uudelleenkäytöllä ja avoimen datan merkityksellä yrityksille voi olla koko alueen kehitykseen positiivinen vaikutus.

27. korostaa, että komission tekemät selvitykset sekä muut kansainväliset tutkimukset tukevat näkemystä, että tietovarantojen antamisesta uudelleenkäyttöön saatavat yhteiskunnalliset ja kokonaistaloudelliset hyödyt ovat varovaisestikin arvioiden huomattavasti merkittävämpiä kuin ne myyntitulot, jotka jatkossa menetettäisiin. Euroopan unionilta voidaan kuitenkin tarvitta kohdennettuja (tuki-)toimenpiteitä, jotta voitaisiin selviytyä nykytilanteesta ja lähitulevaisuudessa tiukkojen talousarviovaatimusten oloissa niistä lisäkustannuksista, joita PSI-direktiivin vaatimusten täyttäminen aiheuttaa samaan aikaan, kun tulot vähenevät.

28. toteaa, että tiedoilla on erilaista taloudellista arvoa niiden sisällön mukaan. Taloudellisia hyötyjä ja uusia innovaatioita saadaan etenkin tietojen yhdistämisen kautta, yhdistämällä esimerkiksi paikkatietoa ja palvelutietoja.

29. muistuttaa, että mahdollisuus julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttöön vaikuttaa myönteisesti myös julkisen sektorin hallinnon avoimuuteen, tehokkuuteen ja vastuullisuuteen ja lisää osaltaan kansalaisten vaikutusvaltaa sekä edistää demokratiaa. Tiedot ovat tarkistettavissa ja läpinäkyviä.

30. muistuttaa, että julkisen tiedon avaaminen vaikuttaa päätöksenteon tietopohjan ja sen laadun paranemiseen, esimerkiksi

tietoon perustuva päätöksenteko liikenteen, maankäytön ja ilmastomuutoksen aloilla.

31. toteaa, että viranomaisten tietovarantojen avaaminen ja joukkoistaminen on iso mahdollisuus paikallisille tiedotusvälineille tuoda esille paikallistason päätöksentekoa ymmärrettävässä ja kiinnostavassa muodossa.

32. muistuttaa, että julkisen tiedon avoimuus myös mahdollistaa sähköisten julkisten palveluiden tuottamisen kustannustehokkaammin ja päällekkäisen tiedon ylläpidon vähenemisen.

33. painottaa, että julkisten tietojen laajamittainen avaaminen uudelleenkäyttöön ei ainoastaan luo uutta liiketoimintaa vaan tarjoaa myös julkisen sektorin toimijoille itselleen mahdollisuuden kehittää julkisen sektorin omia järjestelmiä ja prosesseja sekä rakentaa rajapintoja julkisen sektorin järjestelmien kesken.

34. muistuttaa, että monet julkisen sektorin tietoon perustuvat tuotteet ja palvelut ovat luonteeltaan rajat ylittäviä. Palvelujen toteuttaminen koko Euroopan alueella tulisi tehdä yrityksille helpommaksi.

35. korostaa, että avoin julkinen data on omiaan parantamaan edellytyksiä toimiville digitaalisille sisämarkkinoille, joilla kuluttajille voidaan tarjota helppo, turvallinen ja joustava pääsy osallisiksi laillisista digitaalisista sisällöistä ja palveluista. ⁽¹²⁾

36. muistuttaa, että Euroopan kansalaiset hyötyvät kehittyvistä digitaalisista sisämarkkinoista sekä palveluista ja tietotuotteista, jotka avoin julkinen data mahdollistaa, sekä kuluttajina ja yrittäjinä että luovien alojen ja tietualan työntekijöinä. ⁽¹³⁾

37. kiinnittää huomiota siihen, että paikallisilla julkisen sektorin toimijoilla ei usein ole riittävästi resursseja, osaamista tai rahoitusta kehittää itse käyttäjälähtöisiä palveluinnovaatioita. Paikallis- ja aluetasotason toimijoita tulisi siksi tukea ja kannustaa optimoimaan julkisen sektorin hallussa oleva, jo uudelleenkäyttöön annettu data kehittäjille ja yrityksille, myös pk-yrityksille, ja sitä kautta tarjota uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja luoda uusia työpaikkoja. Samalla on mahdollista, että syntyy aivan uusia digitaalisia palveluita ehkä myös paikallisen ja alueellisen julkisen sektorin hyödynnettäväksi.

38. toteaa, että luonnonvarojen riittävyys ja hiilijalanjäljen pienentäminen ovat oleellisia tekijöitä kestävästä kehityksestä, mutta rajoittavat tuotantoon perustuvaa kasvua. Euroopan talouskasvun tulisi siis perustua muuhun kuin kulutustavaroiden tuotannon lisäämiseen. Tuotteet ja palvelut, joita voidaan tuottaa ja tarjota digitaalisesti, voivat luoda kasvua, joka rasittaa luonnonvaroja vähemmän. Komitea korostaa kuitenkin, että digitaalisten prosessien lisääntyminen – ei vähiten siitä syystä, että käytetään tuotteita ja palveluita, joille ennen ei ollut kysyntää – johtaa energiankulutuksen kasvuun ja sellaisten resurssien käytön lisääntymiseen, joita tarvitaan digitaalisten laitteiden valmistukseen.

⁽¹¹⁾ CdR 104/2010.

⁽¹²⁾ CdR 104/2010.

⁽¹³⁾ CdR 104/2010.

39. muistuttaa, että julkisen tiedon avoimuus luo uusia mahdollisuuksia kehittää innovatiivista digitaalista liiketoimintaa. Kun julkishallinnon tietoa tarjotaan yhä enemmän koneluettavassa muodossa uudelleen käytettäväksi, yritykset voivat kehittää ja tarjota sen pohjalta uudenlaisia palveluja. Tietopalvelurajapinnat sekä automatisoidut tietotarkistukset vähentävät manuaalista tiedon tallennus- ja korjaustyötä.

40. korostaa, että avoin julkinen data voi synnyttää innovaatioita liiketoiminnan lisäksi myös julkisen hallinnon, tutkimuslaitosten, kolmannen sektorin sekä yksittäisten kansalaisten keskuudessa.

41. muistuttaa, että tietojen nykyistä laajemmalla hyödyntämisellä on kansantaloudellisia ja yhteiskunnallisia kerrannais- ja yhteisvaikutuksia mm. tutkimustoiminnan ja koulutuksen käytettävissä olevien lähdeaineistojen lisääntymisen kautta.

42. muistuttaa, että julkisen tiedon avaaminen uudelleenkäyttöön hyödyttää matkailua, kun palveluita ja kohdeinformaatiota voidaan tarjota helposti matkailijoiden omalla kielellä.

43. korostaa, että käytettävissä olevan tiedon uudelleenkäyttö parantaa osaltaan tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia kasvattaa energiatehokkuutta ja sitä kautta parantaa Euroopan unionin kilpailukykyä ja lisää liiketoimintamahdollisuuksia paikallis- ja aluetasolla. ⁽¹⁴⁾

44. korostaa, että avoimen julkisen datan tuomat innovaatiomahdollisuudet tulisi huomioida myös EU:n Horisontti 2020 -puiteohjelman toteutuksessa.

45. pitää tervetulleena, että kaudella 2014–2020 julkisen datan eurooppalaisen sähköisen palveluinfrastruktuurin rahoitus tulee Verkkojen Eurooppa -välineestä. Rahoitusta suunnattaessa tulee huomioida myös alue- ja paikallisviranomaisten tarpeet ja datan uudelleenkäyttöön avaamisen näille aiheuttamat haasteet.

Haasteet

46. pitää tärkeänä, että silloin kun julkisen sektorin elimen julkisen palvelun tehtävien hoitoon liittyvistä toimintakustannuksista huomattava osa katetaan sen immateriaalioikeuksien hyödyntämisestä saatavilla tuloilla, julkisen sektorin elimen voidaan sallia veloittavan asiakirjojen uudelleenkäytöstä marginaalikustannuksia enemmän.

47. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla saattaa edelleen olla vaikeuksia saada, kerätä, käsitellä tai uudelleenkäyttää valtion viranomaisen tuottamaa dataa. Paikallis-, alue- ja valtionviranomaisten tulee tiivistää yhteistyötä, jotta julkishallinnon avoimet tietovarannot saadaan tehokkaasti hyödynnettyä.

48. katsoo, että erityistä huomiota tulisi kiinnittää siihen, millaisia esteitä ja ongelmia paikallis- ja alueviranomaisilla tai

kehittäjillä on ollut julkisen sektorin hallussa olevien tietojen käyttämiseen ja mitä tulisi tehdä näiden ongelmien poistamiseksi. Tärkeää on myös se, että asiakirjat tulee asettaa saataville, mikäli se suinkin on mahdollista ja tarkoituksenmukaista, koneellisesti luettavassa muodossa ja yhdessä asianomaisten metatietojen kanssa.

49. muistuttaa, että julkisen avoimen tiedon avaamiseen tarvittava teknologia on jo korkealla tasolla, mutta alue- ja paikallistasolla ei välttämättä hallita sitä riittävän hyvin eikä siellä ole tarvittavia mekanismeja löytää uudelleenkäytettävissä olevia tietoja. Julkista avointa dataa ei myöskään osata hyödyntää tarpeeksi hyvin kansalaisille tarjottavissa palveluissa.

50. toteaa, että alue- ja paikallishallinnon toimijoilla, etenkin pienimmillä kunnilla, ei välttämättä ole resursseja eikä valmiuksia laajamittaisiin toimenpiteisiin tietojen avaamiseksi, vaan ne tarvitsevat siinä tukea (ohjeita ja suosituksia, monistettavia teknisiä alustoja, yhteisiä datakatalogeja, rahoitusta yms.).

51. toteaa, että jos julkinen avoin data on täysin hajautettua, ilman mitään keskitettyä hallintaa, kehittäjien ja yritysten on vaikeampaa lähteä rakentamaan sovelluksia sen varaan.

52. toteaa, että koska paikallis- ja aluetason toimijat ovat erilaisia, Euroopassa saattaa kehittäjillä olla vaikea kehittää monistettavia teknisiä alustoja tai sovelluksia. Suositeltavaa on järjestää Euroopan laajuisia projekteja, joissa kehitetään ja pilotoidaan sovelluksia keskenään. Tästä on esimerkkinä CitySDK projekti, jossa Euroopan eri kaupungit kehittävät ratkaisuja yhteistyössä ja jakavat kokemuksia.

53. muistuttaa, että kun julkisen avoimen tiedon perustukset on kertaalleen rakennettu ja opittu, ei niiden ylläpitäminen jatkossa vaadi yhtä paljon resursseja kuin selvittelyvaiheessa. Paikallis- ja aluetasolla työskenteleville tulisi järjestää tiedon avaamiseen liittyvää koulutusta, jolloin ymmärrys tiedon avaamisen merkityksestä omalle organisaatiolle lisääntyisi.

54. muistuttaa, että ei riitä, että tieto avataan päättäjille ja kansalaisille, vaan tiedon hyödyntäminen edellyttää erityisiä taitoja. Eri tasoilla tapahtuvassa koulutuksessa ja ammatillisessa täydennyskoulutuksessa tulisi opettaa tiedonhallinnan ja -analysoinnin taitoja.

55. kiinnittää erityistä huomiota siihen, että direktiiviehdotuksella ei vaikeuteta kirjastojen, arkistojen ja museoiden ydin tehtävien toteuttamista digitaalisessa toimintaympäristössä. Ehdotus ei saisi johtaa tilanteeseen, jossa laitosten kyky hoitaa ydintehtävänsä heikkenee sen vuoksi, että direktiivi vähentää

⁽¹⁴⁾ CdR 65/2011.

merkittävästi niiden mahdollisuuksia kehittää kokoelmia hyödyntäviä, taloudellisesti kestäviä toimintamuotoja yhteistyössä julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden kanssa. Kun ajatellaan nimenomaan sopimuksia esimerkiksi massadigitointihankkeissa, yksinoikeuksia tulisi harkita siirtymäajaksi, jos ne ovat välttämättömiä yleisen edun mukaisen palvelun tarjoamiseksi.

56. katsoo, että erityistä huomiota tulisi kiinnittää julkishallinnon kehittämässä ja hyödyntämässä sovelluksissa käytettävien suurten tietomäärien käsittelyyn tarvittavaan logistiikkaan.

57. toteaa, että tiedon julkisuudella on eri tasoja, ja sellainen tieto, jonka saatavuus edistää yhteiskunnallista läpinäkyvyyttä (esim. yksityishenkilöiden verotiedot) ollessaan saatavilla vaadittaessa, voi muodostaa ongelman yksityisyyden suojalle, jos se julkaistaan uudelleen käytettävänä avoimena datana.

58. korostaa, että on ratkaisevan tärkeää huolehtia turvallisuusvaatimusten täyttymisestä kaikilla tasoilla, jotta varmistetaan mahdollisimman hyvä yksityisyyden ja henkilötietojen suoja ja estetään kaikenlaisien henkilökohtaisten tietojen luvaton jäljittäminen ja profilointi, ostomieltymykset, terveydentila, potilastietorekisterit yms. mukaan luettuina. Yksityisyyden suoja on otettava huomioon myös siitä näkökulmasta, miten tietoja voidaan automaattisesti yhdistellä toisiinsa eri rekistereistä ja luoda henkilöistä erittäin yksityiskohtaisia profileja.

59. muistuttaa, että henkilötietoja sisältävän datan avaaminen mm. tutkimus- ja kehityskäyttöön (esim. lääketieteelliseen tutkimukseen) edellyttää henkilön tunnistamisen mahdollistavien tietojen poistamista materiaalista ja sen määrittämistä, miten tällaista yhdistämistä tulee rajoittaa. Perustietovarantoja ylläpitäviä viranomaisia tulisi kannustaa anonymisoimaan tietoaineistojaan. Anonymisoituja tietoja voidaan hyödyntää myös palveluiden kehittämisessä, sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, jos ei ole vaaraa siitä, että yhdistämällä nämä anonymisoidut tiedot muihin tietoihin pystyttäisiin suojaatut henkilötiedot rekonstruimaan riittävässä määrin. Anonymisoinnin kustannukset voidaan ottaa huomioon.

60. toteaa, että metatieto on tärkeä osa tiedon uudelleenkäytettävyyttä ja että sen julkaiseminen standardoidussa formaatissa edistäisi erityisesti rajat ylittävää tietojenvaihtoa. Komission tulisi laatia suositus standardoiduksi metatietomalliksi, joka pohjautuisi olemassa oleviin standardeihin (muun muassa Inspire-direktiiviin sisältyviin metatietojen esittämismalleihin).

61. tähdentää, että ehdotettu direktiivi ei saa haitata paikallisia alueviranomaisten ja keskushallinnon ydintehtävien hoitoa.

62. pitää välttämättömänä, että kaikilla tasoilla suojellaan tärkeitä yleisen edun mukaisia intressejä. Mikä tahansa yleisen edun vaarantava käyttö on estettävä.

Päätelmät

63. katsoo, että direktiiviehdotuksessa esitetyt toimet eivät sinällään näytä olevan ongelmallisia toissijaisuus- tai suhteellisuusperiaatteiden noudattamisen kannalta. Jotta vältetään mahdolliselta riskiltä mainittujen periaatteiden rikkomisesta, alue- ja paikallisviranomaisia olisi kuultava järjestelmällisesti suunniteltaessa, toteutettaessa ja hallinnoitaessa toimenpiteitä, joilla on tarkoitus lisätä julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttöä talouskasvun ja työpaikkojen syntymisen edistämiseksi.

64. pitää erityisen tärkeänä toissijaisuusperiaatteen noudattamista Euroopan unionin, jäsenvaltioiden sekä paikallis- ja alueviranomaisten koordinoitussa toiminnassa, joka johtaa eri tasojen vallankäyttäjien jaettuun vastuuseen ja perustuu demokraattisen legitimitietin kaikkiin lähteisiin ja asianomaisten toimijoiden edustavuuteen, kuten todetaan AK:n valkoisessa kirjassa monitasoisesta hallinnosta ⁽¹⁵⁾.

65. toteaa, että direktiiviä koskevan muutosehdotuksen taroituksena ei ole puuttua siihen, mitkä asiakirjat jäsenmaissa olisivat julkisia. Julkisuuslainsäädäntö kuuluisi jatkossakin jäsenmaiden yksinomaiseen toimivaltaan. Ehdotetut säännökset koskisivat sellaisten asiakirjojen uudelleenkäyttöä, jotka ovat yleisesti saatavilla kansallisten asiakirjojen julkisuutta koskevien sääntöjen nojalla. Tässä yhteydessä tulee kuitenkin vaatia, että "yleisesti saatavilla olevien julkisten asiakirjojen" käsite määritellään ja että se kattaa vain ne asiakirjat, jotka jäsenvaltion oikeusjärjestyksen mukaan kuuluvat tietojensaantioikeuden piiriin.

66. pitää tärkeänä sitä, että kansalaisilla ja yrityksillä on käytettävissä selkeät menettelytavat tiedon uudelleenkäytön epäkohdista koskevia kanteluja ja muutoksenhakua varten.

67. toteaa, että julkisen tiedon saatavuuden parantaminen ja avaaminen uudelleenkäyttöä varten kannattaa tehdä suunnitelmallisesti ja käyttää tutkimustietoa, saatuja kokemuksia ja parhaita käytäntöjä.

68. muistuttaa, että julkisen hallinnon sähköiset palvelut ovat toistaiseksi olleet liaksi paperibyrokratian siirtämistä sellaiseen verkkoon. Unionin ja jäsenvaltioiden tulisi olla edelläkävijöitä ja johtaa toimia eurooppalaisella ja kansallisella tasolla tiiviissä yhteistyössä alue- ja paikallisviranomaisten kanssa suuren muutoksen aikaansaamiseksi julkisen hallinnon toimintatavoissa ja rakenteissa, jotta tieto- ja viestintätekniikan ja myös avoimen datan hyödyntämisen avulla parannettaisiin työn mielekkyyttä, laatua ja tuottavuutta sekä voitaisiin tehostaa julkista hallintoa ja vähentää kansalaisten ja yritysten hallinnollista taakkaa.

69. toteaa, että komission tulisi edistää julkisen datan avaamista teknisillä ohjeilla ja suosituksilla, julkaisemalla yhteinen datakatalogi ja ottamalla käyttöön yhteinen avoimen datan lisenssi.

⁽¹⁵⁾ CdR 89/2009.

II MUUTOSEHDOTUKSET

Muutosehdotus 1

6 artiklan 2 kohta

Komission ehdotus	AK:n muutosehdotus
Poikkeustapauksissa erityisesti silloin, kun julkisen sektorin elimen julkisen palvelun tehtävien hoitoon liittyvistä toimintakustannuksista huomattava osa aiheutuu sen immateriaalioikeuksista, julkisen sektorin elimen voidaan sallia veloittavan asiakirjojen uudelleenkäytöstä marginaalikustannuksia enemmän, kunhan tämä tehdään objektiivisilla, avoimilla ja varmistettavissa olevilla kriteereillä, se on yleisen edun mukaista ja edellyttää 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua riippumattoman viranomaisen hyväksyntää, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 3 ja 4 kohdan soveltamista.	Poikkeustapauksissa erityisesti silloin, kun julkisen sektorin elimen julkisen palvelun tehtävien hoitoon liittyvistä toimintakustannuksista huomattava osa aiheutuu sen immateriaalioikeuksista on kerättävä tuloja kattaakseen merkittävän osan julkisen palvelun tehtävien hoitoon liittyvistä toimintakustannuksista, julkisen sektorin elimet ei voidaan sallia veloittavan voivat veloittaa asiakirjojen uudelleenkäytöstä marginaalikustannuksia enemmän, kunhan tämä tehdään objektiivisilla, avoimilla ja varmistettavissa olevilla kriteereillä; ja se on yleisen edun mukaista ja edellyttää 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua riippumattoman viranomaisen hyväksyntää, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 3 ja 4 kohdan soveltamista.

Perustelut

Kohdassa käytetty sanamuoto on epäselvä ja johtaa helposti virheellisiin tulkintoihin asiassa, joka on direktiivin toimeenpanon kannalta keskeisessä asemassa. Muutosehdotuksen tarkoitus on kuvata poikkeustapausten luonne täsmällisemmin ja torjua tulkintavirheitä johtuvia väärinkäsityksiä.

Muutosehdotus 2

1 artiklan 4 kohdan 2 alakohta

Komission ehdotus	Muutosehdotus
Näihin muutoksenhakukeinoihin on kuuluttava sellaisen riippumattoman viranomaisen suorittama uudelleentarkastelu, jolla on erityistä julkisen sektorin tiedon uudelleenkäyttöä koskevaa sääntelyvaltaa ja jonka päätökset sitovat kyseistä julkisen sektorin elintä.	Näihin muutoksenhakukeinoihin on kuuluttava sellaisen riippumattoman viranomaisen suorittama uudelleentarkastelu, jolla on erityistä julkisen sektorin tiedon uudelleenkäyttöä koskevaa sääntelyvaltaa ja jonka päätökset sitovat kyseistä julkisen sektorin elintä.

Perustelu

On epäselvää, mitä tarkoitetaan viranomaisella, jolla on erityistä julkisen sektorin tiedon uudelleenkäyttöä koskevaa sääntelyvaltaa. Erityisestä tällä alalla toimivasta viranomaisesta saatavat hyödyt eivät ole selviä tai hyöty ei ole suhteessa jäsenvaltioille aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan, minkä vuoksi tällaista ehdotusta on syytä vastustaa ja suhtautua siihen vähintäänkin kriittisesti.

Bryssel 10. lokakuuta 2012

*Alueiden komitean
puheenjohtaja*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO